

POSTANOWIENIE

Dnia 14 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania A.H.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we Wrocławiu
o ustalenie ubezpieczenia społecznego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 14 kwietnia 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego
we Wrocławiu z dnia 16 października 2024 r., sygn. akt III AUa 304/23,

odmówiono przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[it]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 stycznia 2023r., VIII U 706/21 Sąd Okręgowy we Wrocławiu, po rozpoznaniu odwołania A.H. od decyzji z dnia 25 stycznia 2021 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we Wrocławiu o ustalenie ubezpieczenia społecznego oddalił odwołanie i zasądził od wnioskodawcy A.H. na rzecz organu rentowego kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem z dnia 16 października 2024 r., III AUa 304/23 oddalił apelację oraz zasądził od wnioskodawcy na rzecz pozwanego kwotę 240 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o kosztach do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku ubezpieczony zarzucił naruszenie: 1. art. 382 k.p.c. w zw. z art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c., a także art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c.; 2. art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych; 3. art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych; art. 4 ust. 1 w zw. z art. 4b ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej wobec dokonania przez Sąd drugiej instancji wadliwej wykładni art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Skarżący wskazał, że podstawą powstania tytułu ubezpieczeń społecznych w oparciu o prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, na podstawie powołanego wyżej przepisu, jest faktyczne wykonywanie tej działalności, co oznacza konieczność stwierdzenia, w oparciu o odpowiednie ustalenia faktyczne, że dana osoba rzeczywiście prowadzi lub prowadziła działalność zarobkową wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły. Wobec tego nie stanowi działalności gospodarczej działalność wykonywana okresowo i sporadycznie, a także jeśli nie jest prowadzona w celu osiągnięcia dochodu (zarobku) rozumianego jako nadwyżka przychodów nad poniesionymi kosztami.

W ocenie skarżącego brak aktywności zawodowej, nawet wynikający wyłącznie ze stanu zdrowia, wskazuje na to, że nie prowadził on działalności gospodarczej. Paroletnie korzystanie z zasiłków i świadczeń rehabilitacyjnych oznacza, że ubezpieczony żadnej działalności nie prowadził. O działalności gospodarczej można bowiem mówić dopiero wówczas, kiedy są spełnione kumulatywnie wszystkie przesłanki ustawowe, tj. zarobkowy charakter prowadzonej działalności, jej zorganizowany charakter i ciągłość wykonywania.

Mając na uwadze powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania ze skargi kasacyjnej, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Ponadto, zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien zatem wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

Jeśli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazuje na oczywistą zasadność skargi (tak jak w ocenianej sprawie), to w jego uzasadnieniu powinny się znaleźć odpowiednie wywody potwierdzające tę okoliczność. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo

powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 Nr 20, poz. 494 oraz z 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 Nr 18, poz. 437). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Trzeba też przypomnieć, że podczas gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania - z uwagi na jej oczywistą zasadność niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście

uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z: 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 Nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Podlegającej badaniu w ramach tzw. przedsądu skargi kasacyjnej wniesionej w niniejszej sprawie nie można uznać, zdaniem Sądu Najwyższego, za oczywiście uzasadnioną. Przyjmuje się, że oczywiste naruszenie prawa, jako forma kwalifikowana tego naruszenia, ma miejsce jedynie wówczas, gdy błąd w interpretacji lub stosowaniu określonego przepisu prawa jest widoczny bez potrzeby przeprowadzania głębszej analizy stanu faktycznego i przepisów, których to naruszenie dotyczy. Takiej kwalifikacji ewentualnego naruszenia przepisów prawa materialnego, powołanych w ramach podstaw kasacyjnych, skarżący nie wykazał. Ocena materialnoprawna roszczeń powoda została dostosowana do ustalonego stanu faktycznego. Skarżący nie przekonał również Sądu Najwyższego, że przy dokonywaniu ustaleń faktycznych, stanowiących podstawę ocen materialnoprawnych, doszło do oczywistego naruszenia przepisów prawa materialnego, przepisów postępowania regulujących prowadzenie przez sąd postępowania dowodowego, gromadzenie materiału dowodowego, ocenę dowodów i rekonstrukcję stanu faktycznego. Do Sądu drugiej instancji należy decyzja, czy zgromadzony materiał dowodowy jest wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy. Tymi ustaleniami faktycznymi, będącymi podstawą orzeczenia, od którego wniesiono skargę kasacyjną, Sąd Najwyższy - zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. - byłby związany przy merytorycznym rozpoznawaniu skargi kasacyjnej.

Sąd drugiej instancji na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego uznał, że w spornym okresie wnioskodawca kontynuował prowadzenie działalności gospodarczej w formie kancelarii adwokackiej. W ocenie Sądu drugiej instancji nie budziło żadnych wątpliwości, że w tym okresie skarżący nie został zawieszony, nie wystąpiły również żadne przesłanki, które mieściłyby się w katalogu objętym dyspozycją art. 4b ustawy Prawo o adwokaturze. Nadto nie wypowiedział on żadnych pełnomocnictw, ustanawiał pełnomocnika substytucyjnego, osiągał

przychody (faktury były wystawiane w ramach kancelarii), rozliczał koszty poniesione w ramach prowadzonej działalności gospodarczej.

W istocie skarżący zmierza w skardze kasacyjnej do podważenia ustaleń faktycznych i oceny dowodów przyjętych w zaskarżonym wyroku. Przesądza to o braku podstaw do angażowania Sądu Najwyższego do merytorycznego rozpoznania skargi kasacyjnej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, zgodnie z którym kwestionowanie faktycznych ustaleń sądów orzekających w sprawie nie uzasadnia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 17 października 2011 r. w sprawie I UK 174/11, LEX nr 1620495).

Na marginesie warto zauważyć, że w judykaturze wyjaśniono, że w polskim porządku prawnym nie ma regulacji prawnej przesądzającej wprost, że niezdolność do pracy, a tym bardziej długotrwała, osoby prowadzącej jednoosobową działalność gospodarczą jest równoznaczna z jej zaprzestaniem. Przerwa w prowadzeniu działalności pozarolniczej spowodowana stanem zdrowia, objęta zwolnieniem lekarskim i związana z pobieraniem zasiłków chorobowych, nie może być rozpatrywana jako czasowe zaprzestanie wykonywania działalności. Przerwy wykonywania działalności pozarolniczej przypadające na czas pobierania zasiłków chorobowych są przerwami usprawiedliwionymi i nie powodują ustania ubezpieczeń emerytalnego i rentowych z tytułu prowadzenia działalności bezpośrednio przed i po takich przerwach. Okres pobierania zasiłków uważany jest za okres opłacania składek (zob. wyrok SN z 3 lipca 2025 r., III USKP 7/25, LEX nr 3912081 oraz powołane tam orzecznictwo).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji w zgodzie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

[it]

[SOP]